

Emne nr. 96

ILDBØNNER, KAREBØNNER OG ANNEN TRADISJON OM ILDEN

Denne spørrelisten motsvarer spørreliste nr. 179 fra Etnologiska undersökningen ved Nordiska museet i Stockholm, og den sendes også ut på svensk i Sverige.

Før i tiden da det var en meget omstendelig sak å gjøre opp ild, måtte man passe på at ilden ikke sloknet om natten. Derfor brukte man å lese et lite vers eller en bønn som kaltes ildbønn eller karebønn. Man leste bønnen om kvelden når man karete aske over glørne, og dette skulle holde ilden ved like til neste dag.

En del slike bønner kunne være ganske grove. Dette bør ikke hindre Dem i å skrive dem opp for oss. Det er viktig for oss å få vite hvordan man oppfattet dem før, om de ble ansett for uanstendige eller ikke.

1. Kan De skrive opp slike vers eller bønner?
2. Hvem skulle lese dem?
3. Kan De beskrive hvordan hele denne prosessen foregikk,
  - a) La man for eksempel en særlig diger vedkubbe på ilden, og hadde denne kubben et navn (for eksempel vedhest)?
  - b) Skulle man gjøre bestemte tegn (hvilke) i eller over asken?
  - c) Hva kalte man denne prosessen?
4. På hva slags ildsted foregikk ildfestingen?
5. Hvordan gikk det for seg når man lånte ild?
6. Forekom det at ilden fikk offer og ved hvilke anledninger?
7. Var det visse handlinger for eksempel bot mot sykdommer, som helst foregikk ved åren eller skorstenen?
8. Kan De skrive opp noen sagn eller anekdoter om ilden og ildstedet?